

Eđitimde İstendik Tutum Oluşturmanın Önemi

Mustafa KALKAN

**DEU Deniz İřletmeciliđi ve
Yönetimi Yüksekokulu**

Eksikliđi Yakınma Konusu Tutum Türleri

- Dayanışma, bağımsız düşünme, eleştirel yaklaşım, toplumsal/çevresel bilinç, olumlu özgörüm (self –schema), özgüven, özyeti (self-efficacy), nedenleme (attribution), öğrenme yönlü yaklaşım
- İçsel güdelenmişlik, etkin özdüzenlenmeli ve özyönlendirili çalışma,öğrenmeyi öğrenme, kendini yenileme, yaşam boyu öğrenme

Etkin Özdüzenlemeli Öğrenmenin Amacı

- Teknolojide hızlı gelişme, bilginin sürekli yenilenmesi
- Öğrenme okulla sınırlı değil, yaşam boyu öğrenme
- “Mezuna iş” ortadan kalkmakta, beceri ve yetkinlik gerekmektedir
- Bilginin bireysel/toplumsal bağlamda sürekli yeniden üretilmesi gerekmektedir.

(Davies, 1998:3-4)

Etkin Özdüzenlemeli Öğrenmenin Özellikleri

- Bilgi ve becerinin edinilip edinilmediğinin ayırda olma
- Gerekli bilgiye gereksinim anı öncesinde ulaşmaya çalışma (proaction)
- Engelleri aşma yolunda etkin çaba
- Öğrenme eyleminin sistematik ve kontrol edilebilir süreç olarak görülmesi
- Öğrenme eyleminde aktif katılım ve sorumluluk
(Pressley ve McCormic, 1995:106)
- Bilişüstü stratejilerin, güdüleme stratejilerinin aktif katılımı öğrenme süreçlerine davranış olarak yansıtılması
(Wigfield, 1994:101)
- Amaçlara ulaşma yönünde sistematik olarak yönlenen bilgi, davranış ve duyguların harekete geçirilmesi ve sürdürülür kılınması
(Schunk, 1994: 75)

Eđitimin Yöntemi- GÜdüleme İlişkisi Üzerine Araştırma

- Saha Araştırması: Keşifsel, kısmen tanımlayıcı model kullanılmıştır.
- Veri Toplama Yöntemi: Anket (1. Profil 2. Tutum Belirleme 3. Eğitim Yönteminin Etkisini Belirleme)
- Hipotezler:
  - H1: Öğrenci merkezli ve öğretmen merkezli eğitim ortamındaki öğrenciler güdüye konu kavramlara ilişkin farklı tutum sergilerler
  - H2: Öğrenci merkezli ve öğretmen merkezli eğitim ortamları güdüye konu tutumların oluşumunda farklı düzeyde etkide bulunurlar.
- Ölçek: 5'li Likert
(1. Hiç uymamaktadır, 5. Tam uymaktadır;
1. Hiç hissetmedim, 5. Tam anlamıyla hissettim)
- Profil: Katılım 277; 18-26 yaş; %13.4 kız, %86.6 erkek; hepsi Deniz İşletmeciliğinde öğrenci

Tablo 1 Gdsel Kavramlar ve Tutumlara İliŖkin Alt Hipotezler (H1)

	ÖĖRET MEN MERKEZLİ	ÖĞRENCİ MERKEZLİ	ARAŖTIRMA METODU	P
SINAV KONULARINI ÇALIŖMA	3.57	3.81	DESTEKLENDİ t = -2.084	.039
MESLEKLE İLGİLİ KONULARI ÇALIŖMA	3.96	4.30	DESTEKLENDİ t = -2.826	.005
KOLAY ANLAŖILAN KONULARI ÇALIŖMA	3.05	3.48	DESTEKLENDİ t = -2.748	.006
İLGİNÇ KONULARI ÇALIŖMA	3.53	4.13	DESTEKLENDİ t = -5.108	.000
MATERYAL PAYLAŖIMI	3.67	4.10	DESTEKLENDİ t = -3.070	.002
AMAÇ PAYLAŖIMI	3.58	3.83	DESTEKLENMEDİ t = -1.625	P >0.05
BİREYSEL BAŖARIYA NCELİK	3.82	3.83	DESTEKLENMEDİ t = - .034	P >0.05
KENDİ SINIRLARINI SAPTAMA	3.93	4.00	DESTEKLENMEDİ t = - .482	P >0.05
İSTENEN ŖEYE ULAŖILABİLİR	3.86	4.26	DESTEKLENDİ t = -3.221	.002
NE YAPAMAM DEĞİL, "NE YAPABİLİRİM?"	3.75	3.94	DESTEKLENMEDİ t = -1.389	P >0.05
ÇEVRE ETKİLERİNİN SINIRLILIĖI	2.96	2.87	DESTEKLENMEDİ t = .577	P >0.05
GÜÇLÜKLER UMUTSUZLUĖA YOL AÇAR	2.77	2.96	DESTEKLENMEDİ t = -1.257	P >0.05

Tablo1'in devamı: Gdsel Kavramlar ve Tutumlara İlişkin Alt Hipotezler (H1)

	ÖĖRET MEN MERKEZLİ	ÖĞRENCİ MERKEZLİ	ARAŞTIRMA METODU	P
BAŐARISIZLIK İSTEĞİ SONLANDIRIR	3.09	3.34	DESTEKLENMEDİ t = -1.615	P >0.05
GÖZ-GÖZE İLETİŐİMDEN KAŐINMA	2.62	2.55	DESTEKLENMEDİ t = .445	P >0.05
BAŐARIDA TEŐVİK	3.32	3.45	DESTEKLENMEDİ t = -.860	P >0.05
EŞDUYUM	3.52	3.83	DESTEKLENMEDİ t = -2.030	P >0.05
DİĞERLERİNİN ÇIKARINA ÖNEM	3.53	3.63	DESTEKLENMEDİ t = -.661	P >0.05
DİNLEME	3.91	4.15	DESTEKLENDİ t = -2.213	.028
SORGULAMA	3.53	3.78	DESTEKLENMEDİ t = -1.930	P >0.05
"NE, NE KADAR"A KENDİ KARARI	3.54	3.81	DESTEKLENDİ t = -2.042	.042
BAŐVURULACAK MATERYALE KENDİ KARARI	3.63	3.60	DESTEKLENMEDİ t = -.222	P >0.05
ÖNEME GÖRE LİSTELEME	3.87	3.99	DESTEKLENMEDİ t = -.852	P >0.05
GRUBA İSTEKLİ KATKI	3.21	3.59	DESTEKLENDİ t = -2.698	.008

Tablo1'in devamı: Gdsel Kavramlar ve Tutumlara İlişkin Alt Hipotezler (H1)

	ÖĖRET MEN MERKEZLİ	ÖĞRENCİ MERKE ZLİ	ARAŞTIRMA METODU	P
DİĞERLERİNİN BAŞARISIZLIĞINDAN ÜZÜNTÜ	3.31	3.51	DESTEKLENMEDİ t = -1.232	P >0.05
ÖNERİLERLE KATKI	3.74	4.12	DESTEKLENDİ t = -1.629	.001
ÖNGÖRÜ VE ÖNLEM	3.23	3.49	DESTEKLENMEDİ t = -3.144	P >0.05
BENZER PROBLEMLERİ ÖRNEK	3.55	3.92	DESTEKLENDİ t = -1.113	.002
ZAMANI GELDİĞİNDE	2.74	2.76	DESTEKLENMEDİ t = -2.431	P >0.05
NEDEN-SONUÇ İLİŞKİLERİ	3.71	3.99	DESTEKLENDİ t = -2.431	.016
ELEŞTİRİ ÇÖZÜM KAYNAĖI	3.38	3.91	DESTEKLENDİ t = -4.303	.000
BİLGİLERİN SINIFLANDIRILMASI	3.55	3.92	DESTEKLENDİ t = -2.935	.004
KENDİNİ BEĖENME	3.11	2.90	DESTEKLENMEDİ t = 1.371	P >0.05
EĞİTİM OKULLA SINIRLI	2.54	2.83	DESTEKLENMEDİ t = -1.531	P >0.05

Tablo 2 : Değişimde Eğitim Ortamının Etkilerine İlişkin Alt Hipotezler (H2)

	ÖĞRETMEN MERKEZLİ	ÖĞRENCİ MERKEZLİ	ARAŞTIRMA METODU	P
BAŞARI ANLAYIŞI	3.35	3.59	DESTEKLENMEDİ t = -1.610	P >0.05
DAYANIŞMA/YARDIMLAŞMA	3.46	3.77	DESTEKLENMEDİ t = -1.393	P >0.05
ÖZGÜVEN	3.62	4.05	DESTEKLENDİ t = -2.914	.004
EŞDUYUM	3.01	3.61	DESTEKLENDİ t = -3.836	.000
SORUMLULUK	3.83	4.07	DESTEKLENDİ t = -1.541	.005
BAĞIMSIZ DÜŞÜNME	3.61	3.73	DESTEKLENMEDİ t = -.681	P >0.05
ELEŞTİREL YAKLAŞIM	3.37	3.80	DESTEKLENDİ t = -2.805	.006
OLUMSUZLUK ÖNCESİ ÖNLEM	3.50	3.59	DESTEKLENMEDİ t = -.584	P >0.05
SORGULAMA VE DEĞİŞTİRME	3.51	3.54	DESTEKLENMEDİ t = -.204	P >0.05

Test Sonuçları

- H1: Öğrenme yönlü başarı anlayışı; paylaşma/ dayanışma; özgörüm; olumlu iletişim; grup çalışmalarına katkı; eleştirel yaklaşım; bütünleştirme
- H2: Özgüven; eş duyum; eleştirel yaklaşım; sorumluluk

Sonuç ve Öneriler

Sonuç olarak, öğrenci-merkezli eğitim ortamlarının istendik tutum oluşturmada önemli katkılarda bulunabileceği görülmektedir. Bu gözlemin göz önüne alınarak eğitimle ilgili kişi ve kurumların sürdürmekte oldukları eğitim-öğretim özelliklerini yeniden gözden geçirmeleri önerilebilir. Gerek eğitim kurumlarının kurumda uygulanan genel eğitim sistemini, gerekse her bir öğreticinin öğrencileriyle sürdürdüğü eğitim ortamlarını eleştirel bir bakış açısıyla değerlendirmelerinin ve içsel güdülenmeyi geliştirici değişiklikleri yapmalarının öğrencilerde istendik tutumların oluşturulması ve geliştirilmesinde çok önemli katkıları olabileceği düşünülmektedir.

Sonuç ve Öneriler

- Kişi ve kurumların uygulanmakta olan eğitim ortamlarını değerlendirmeleri
- “En uzun yol bile ilk adımla başlar.” Çin Atasözü

TEŞEKKÜRLER